Stenogrammid

XIV Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung

Neljapäev, 07.11.2019, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine
1. 10:01 Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu ametivanne
10:03 Istungi rakendamine
2. 10:05 Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmine" eelnõu (85 OE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

08:00 Esimees Henn Põlluaas
Tere hommikust, lugupeetud Riigikogu liikmed! Alustame Riigikogu II istungjärgu 7. töönädala neljapäevast istungit.

---

1. 10:01 Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu ametivanne

09:02 Esimees Henn Põlluaas
Alustame väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu ametivande andmisega. Vabariigi Presidendi k.a 2. novembri otsusega nr 503 on Kaimar Karu nimetatud väliskaubandus- ja infotehnoloogiaministriks. Järgmisena kuulamegi ära minister Kaimar Karu ametivande. Palun!

09:02 Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu
Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Austatud peaminister! Asudes täitma Vabariigi Valitsuse liikme kohustusi, olen teadlik, et kannan selles ametis vastutust Eesti Vabariigi ja oma südametunnistuse ees. Tõotan pühalikult jääda ustavaks Eesti Vabariigi põhiseaduslikule korrale ning pühendada oma jõu eesti rahva heaolu ja tuleviku kindlustamisele.

10:03 Istungi rakendamine

09:03 Esimees Henn Põlluaas
Nüüd, austatud kolleegid, on teil võimalus üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Tundub, et kellelgi seda soovi ei ole. Sellisel juhul viime läbi kohaloleku kontrolli.
Kohaloleku kontroll
Kohal on 84 rahvasaadikut, puudub 17.

---

2. 10:05 Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmine" eelnõu (85 OE) esimene lugemine

09:05 Esimees Henn Põlluaas

Läheme tänase päevakorra juurde ja selleks on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmine" eelnõu 85 esimene lugemine. Kõigepealt juhtivkomisjoni esindaja ettekanne kuni 20 minutit, seejärel võib iga Riigikogu liige esitada ettekandjale ühe suulise küsimuse ja seejärel avan läbirääkimised. Palun siia väliskomisjoni esimehe Enn Eesmaa.

09:05 Enn Eesmaa

Suur aitäh! Austatud kolleegid! Väliskomisjon esitas selle eelnõu 7. oktoobril. Riigikogu juhatuse määratud muudatusettepanekute tähtajaks, 18. oktoobriks muudatusettepanekuid ei esitatud. Väliskomisjon tegi oma 22. oktoobri istungil kõnealuse eelnõu kohta järgmised menetluslikud otsused: teha Riigikogu juhatusele ettepanek võtta eelnõu 85 neljapäeval, 7. novembril Riigikogu täiskogu istungi päevakorda ja viia läbi eelnõu lõpphääletus, ühtlasi määrata eelnõu esimese lugemise ettekandjaks väliskomisjoni esimees Enn Eesmaa.
Väliskomisjoni ettepanekul kuulati 4. novembril ära Kadri Simsoni asemel delegatsiooni juhiks nimetatud Oudekki Loone vastused komisjoni liikmete lisaküsimustele. Komisjoni istungil esitatud ettepanekud eelnõu menetlusest tagasi võtta või seda lõpphääletusel mitte toetada ei leidnud toetust. Tuletan, head kolleegid, teile meelde, et praegu me otsustame või jätame otsustamata selle delegatsiooni moodustamise muutmise hoopis laiemalt. Nimelt, Oudekki Loonest on olnud juba juttu, kuid ühtlasi on meil ettepanek arvata delegatsiooni koosseisust välja delegatsiooni liige Sven Sester ja nimetada delegatsiooni liikmeks Andres Metsoja, samuti arvata delegatsiooni koosseisust välja delegatsiooni asendusliige Sven Mikser ja nimetada delegatsiooni asendusliikmeks Jevgeni Ossinovski. Seega oleks meie ettepaneku kohaselt NATO Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni koosseis pärast otsuse vastuvõtmist selline: delegatsiooni juht Oudekki Loone, liikmed Ants Laaneots ja Andres Metsoja ning asendusliikmed Leo Kunnas ja Jevgeni Ossinovski.

09:08 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kas on küsimusi? Jah, on. Jürgen Ligi, palun!

09:08 Jürgen Ligi

Aitäh! Austatud ettekandja! Meil oli siin juhtum, kus isegi koalitsioonisaadikud ei olnud rahul, kui assambleesse saadeti inimõigusi kaitsma inimene, kes on silma paistnud väga rassistlike sõnavõttudega. NATO Parlamentaarne Assamblee tegeleb teatud olukordades Venemaa ohjamisega, mis seal salata. Ma olen olnud selle delegatsiooni juht Gruusia sündmuste ajal ja näinud, et ainuüksi keskerakondlik kuuluvus võtab seal maha igasuguse kire sõna võtta. Nüüd on Keskerakond astunud sammu selles suunas, et paneb NATO-sse Eestit esindama, delegatsiooni juhtima kirgliku läänevastase – minu arvates varasemates sõnavõttudes ka NATO-vastase või, ütleme, lääne kriitiku. Kas sel teemal komisjonis tõesti mingit arutelu ei olnud, et äkki leiaks leebema lahenduse?

09:09 Enn Eesmaa

Nagu ma äsja ütlesin, oli 4. novembri istungil komisjoni liikmetel võimalus kuulata ära Oudekki Loone seisukohad ja esitada küsimusi. Neid küsimusi oli. Neid küsimusi oli väga selgeid ja umbes samal teemal, nagu sa, Jürgen, praegu esile tõid. Oudekki Loone vastas ja vastuste põhiliin oli selline, et ta toetab Eesti välispoliitilist kurssi, ja ta vastas kõikidele küsimustele, mis esitati. Nagu ma oma ettekandes ütlesin, korraldati kaks hääletust ja oli ka ettepanek eelnõu mitte toetada. See ettepanek komisjonis toetust ei leidnud. Meie lähtume sellest – ja seda rõhutas ka opositsiooni liige Eerik-Niiles Kross –, et kõigil fraktsioonidel on õigus esitada nendesse komisjonidesse oma liikmed, oma esindajad. Nii ENPA kui ka NATO ja kõik teised on sellised. Kuid meil pole kunagi olnud Riigikogus sellist koalitsiooni ega ole olnud ka sellist opositsiooni. Nii et praegu me oleme kahel korral teinud midagi sellist, mida mina oma pikaajalisest kogemusest väliskomisjonis ei mäleta. Ma ei mäleta, et me oleksime delegatsiooni muutmise puhul kutsunud inimesi veel eraldi vestlusele. Me oleme seda teinud, sest põhimõtteliselt on see võimalik, ja seda õigust me ka kasutasime. Minu arvamusel saadi nendele küsimustele vastused, mis ei tähenda seda, et mõningaid küsimärke ei või alles jääda, aga seda te saate välja öelda oma võimalikes sõnavõttudes ja lõpuks ka hääletades.

09:11 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kristen Michal, palun!

09:11 Kristen Michal
Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Hääletades me kindlasti näitame, mida me sellest mõttest arvame. Minu küsimus on samalaadne või samasuunaline nagu Jürgen Ligilgi. Oudekki Loone on ju suure osa elust ja aktiivsest poliitilisest tegevusest andnud ühiskonnale märke, mida ta arvab NATO-st, läänest ja kõigest muust. Viimased on postitused, kus kaks tonti käivad sirbi ja vasaraga ringi jne. Kas te tõesti, olles täie mõistuse ja tervise juures, arvate, et Oudekki Loone on Eesti – mitte Keskerakonna – väärikas esindaja NATO Parlamentaarses Assamblees?

09:11 Enn Eesmaa
Siin ma pean enam-vähem kordama sama vastust, mis ma andsin Jürgen Ligile. Fraktsioonidel on õigus teha ettepanekuid, teistel fraktsioonidel ja nende esindajatel väliskomisjonis on võimalus öelda välja oma arvamus ja lõppkokkuvõttes ka hääletada. Ja ma kordan, et hääletus on väliskomisjonis väga tavatu juhtum. Seda ei ole kunagi tehtud, lähtudes sellest, et fraktsioonid on oma liikmete esitamisel nendele ametipostidele suveräänsed. Kuid seekord me seda tegime ja ka mina komisjoni esimehena ei teinud ühtegi katset neid katseid takistada.

09:12 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Mihhail Lotman, palun!

09:12 Mihhail Lotman
Aitäh! Ma osalesin selle komisjoni töös, kus küsitleti Oudekki Loonet, aga kahjuks pidin ma ära minema ja ei osalenud hääletamisel. Kindlasti on igal fraktsioonil suveräänne õigus nimetada oma liikmed, oma kandidaadid, aga ikkagi arvan ma, et fraktsioonil oleks kasulik mõelda, kelle nad esitavad. See, mida me seal komisjonis Oudekki Loonelt kuulsime, oli sisuliselt Putini propaganda kordamine: Ukrainas käib kodusõda, Venemaa selles ei osale. Ja see kõik langes kokku sellega, mida me juba enne Oudekki Loonest teadsime. See pronkssõduri kriis, Gruusia sõda, nüüd Ukraina kriis. Kas ta on Keskerakonna parim valik sellele kohale?

09:13 Enn Eesmaa
Kui ma kuulsin sellest otsusest ja ettepanekust esitada Oudekki Loone selle delegatsiooni liikmeks ja selle delegatsiooni liidriks, siis ma küsisin meie fraktsiooni toonaselt esinaiselt paar küsimust. Ma sain vastused ja ma võtsin need vastused teadmiseks.

09:14 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Jevgeni Ossinovski, palun!

09:14 Jevgeni Ossinovski
Aitäh! Hea Enn, sa vihjamisi sellele juba ühes vastuses viitasid, et omad pikaajalist väliskomisjonikogemust erinevatel positsioonidel. Kas sa oskad selgitada, tervikuna analüüsida, kuidas on aastal 2019 kujunenud selline olukord, et meil väliskomisjonis sellistes küsimustes, milles siiani oleme suutnud suhteliselt konsensuslikku poliitikat ajada, mis puudutab välis- ja kaitsepoliitikat, on nüüd konsensus sellisel viisil murenema hakanud, et see on hakanud välja lööma ka teatud inimeste määramisel Eestit esindama parlamentaarse diplomaatia rollides? Kuidas sa tervikuna seda hindad? Kuidas me siia jõudnud oleme ja mida see võib Eestile tähendada?

09:15 Enn Eesmaa
Väliskomisjonis on esindatud kõik fraktsioonid, lisaks on seal fraktsioonitu Raimond Kaljulaid, nii et meil on esindatud kogu spekter poliitilistest jõududest ja ka poliitikast arusaamisest. Mis puudutab seda sisulist poolt, siis ma korra juba mainisin, et meil ei ole Eestis ja Riigikogus kunagi olnud sellist

koalitsiooni ja kunagi ei ole olnud ka sellist opositsiooni. Mingil määral on see uus olukord. Aga demokraatlikult asjadele lähenedes on võimalik esitada küsimusi, saada vastuseid ja lõpuks demokraatlikult hääletades panna asjad lõplikult paika. Selline on seis.

09:16 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Hanno Pevkur.

09:16 Hanno Pevkur
Aitäh! Hea Enn! Võib-olla sa natukene valgustad veel komisjonis toimunut. Ma kuulasin ära Lotmani mureliku sõnavõtu ja sain aru, et härra Lotman ei saanud sellel hääletusel osaleda. Ma ei tea, kas ta pidi erakonna käsul sealt lahkuma ja härra Hepner toodi asemele või ta siis tõepoolest ei saanud osaleda. Aga küll ma saan seda Mihhaili käest küsida. Ma pigem küsin su käest seda: kas koalitsioon on ühtne ja kõik nagu üks mees toetavad just nimelt Oudekki Loone määramist Eestit esindama NATO Parlamentaarses Assamblees, teades näiteks seda, et veel mõned aastad tagasi pidas Oudekki õigeks öelda, et Ukraina peaks loobuma NATO-sse pürgimast?

09:17 Enn Eesmaa
Mis puudutab Isamaa esindust ja esindatust koosolekul ja istungil, siis seda peab nende käest küsima. Tõepoolest ei olnud seal mitte tavapärane liige Mihhail Lotman, vaid asendusliige. See on täiesti võimalik, seda tehakse ju väga sageli. Mihhail Lotmani küsimuses peitus mingil määral ka otsus ja arusaam antud olukorrast, mida ta saab kindlasti lõpuks ka hääletades väljendada. Meil on ees ju veel võimalus fraktsioonidel sõna võtta ja kui sõnavõttudes ja repliikides esitatakse teatud nimesid, siis on sellel inimesel, kes seda nime kannab, võimalik ka vastata. Komisjoni esimehel on lausa võimatu vastata kõigile mõeldavatele küsimustele, mis puudutavad Oudekki Loonet.

09:18 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Annaks küll hea meelega härra Mihhail Lotmanile repliigiks õiguse, aga see ei kehti küsimuste puhul, vaid ainult siis, kui kellegi nime on mainitud läbirääkimiste käigus. Nii et läheme edasi. Urmas Kruuse, palun!

09:18 Urmas Kruuse
Lugupeetud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Enamikul Riigikogu liikmetel ei olnud võimalik osaleda sellel koosolekul, mida te kirjeldate, ja seetõttu me küsime küsimusi võib-olla lähtuvalt sellest, mida inimesed, kes koosolekul osalesid, on siin saalis väljendanud. Aga kui see asi kokku võtta – need viited selle kohta, mismoodi kandidaat on oma poolehoidu ühe või teise režiimi ja seisukohtade suhtes väljendanud, on tegelikult avalikult kättesaadavad –, siis kas ma olen valel teel, kui küsin järgmist? Kui Keskerakond on esitanud sellise kandidaadi – nii nagu te ütlesite, on tahe vaba –, siis kas me võime sellest välja lugeda, et see esindab väga selgelt ka Keskerakonna seisukohta ja poliitikat? Kui jah, siis tähendab see ju tegelikult seda, et meie tavakäsitlus, mille järgi Ukrainas toimuv on teise riigi agressioon, on muutumas. Miks Keskerakond sellise kandidaadi esitas?

09:19 Enn Eesmaa
Ma arvan, hea kolleeg Urmas Kruuse, et teatud mõttes me oleme sarnasel positsioonil. Ka mina ei saanud sellel viimasel koosolekul kohal olla ja koosolekut juhatas komisjoni aseesimees Marko Mihkelson, nii et ma lugesin seda, mis seal toimus, stenogrammist. Sealt loen ma välja, et Oudekki Loone on korduvalt öelnud, et ta kavatseb jälgida ja järgida Eesti välispoliitilist kurssi. Ta ei ole NATO suhtes esitanud negatiivseid seisukohti, välja arvatud teatud NATO otsuste ja võib-olla teatud poliitika suhtes, kuid seda ju lõppkokkuvõttes ikka juhtub. Nii et seda, mida ka Mihhail Lotman oma küsimuses ütles, ma ausalt öeldes sellest stenogrammist välja ei loe. Ma ei loe välja, et need vastused oleksid olnud sellised, nagu tema ilmselt stenogrammi lugedes on aru saanud. Nii et mis puudutab seda, kas usaldada või mitte usaldada, siis see on iga parlamendiliikme isiklik küsimus. Mina lähtun sellest, mida Oudekki Loone on öelnud nendel kuulamistel ja minuga peetud vestlustel.

09:21 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh, Mihhail Lotmanil oli käsi püsti. Kas on protseduuriline küsimus?

09:21 Mihhail Lotman
Austatud esimees! Kas siis, kui ettekandja ei ole saadiku nime nimetanud, ei ole tal õigust repliigile?

09:21 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Saadikul on õigus repliigile sellisel juhul, kui läbirääkimistel mainitakse kas tema nime või mingisuguseid asju, mida keegi konkreetselt on maininud. Raimond Kaljulaid, palun!

09:21 Raimond Kaljulaid
Ma tänan, härra istungi juhataja! Ka minu küsimus on pigem protseduuriline. Me räägime siin juba üsna tükk aega ühest isikust, oma kolleegist Oudekki Loonest. Kas on mingi võimalus anda ka temale sõna, et ta saaks oma vaateid tutvustada? Ma olen veendunud, et härra Michal ja härra Ligi on muidugi kõigis küsimustes eksperdid, aga kas ka Oudekki Loone välis- ja kaitsepoliitiliste vaadete küsimuses – ma kahtlen. Kas te tutvustaksite äkki kolleeg Oudekki Loonele võimalusi, kuidas tema saaks sellesse debatti sekkuda?

09:22 Enn Eesmaa
Kui see oli küsimus või ettepanek mulle, siis ma ütlen veel kord, et kui algavad läbirääkimised, siis see võimalus on rohkem kui võimalik.

09:22 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Põhimõtteliselt võib Oudekki Loone esineda sõnavõtuga läbirääkimiste voorus kui fraktsiooni esindaja, aga see on Keskerakonna otsustada, kes neid esindab. Härra Jürgen Ligil on käsi püsti. Kas on protseduuriline küsimus? Palun!

09:22 Jürgen Ligi
Aitäh! Mul on protseduuriline küsimus ja ma ei esine praegu kui NATO Parlamentaarse Assamblee ekspert. Kuigi ma olen selle Eesti delegatsiooni juhtinud ja võiksin ka sellena esineda. See oli kommentaariks kolleegile. Aga öelge, kas nüüd, kui Mihhail Lotman küsis küsimuse, mis oli rangelt protseduuriline, oleks ta rikkunud protseduuri, kui ta oleks sinna lisanud repliigi, et tegelikult ei pea ta Oudekki Loone kandidatuuri õigeks?

09:23 Esimees Henn Põlluaas
Jah, see on kahe otsaga küsimus. Loomulikult, protseduurilised küsimused peavad puudutama ainult protseduure, aga nagu me väga hästi teame, on meie Riigikogu liikmed piisavalt osavad ja pahatihti sokutavad protseduurilise küsimuse juurde ka enda seisukoha. Aga see selleks. Läheme edasi. Erkki Keldo, palun!

09:23 Erkki Keldo
Hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Te ennist mainisite, et Oudekki Loone on kinnitanud, et tema seisukohad ühtivad Eesti välispoliitiliste seisukohtadega. Kiiresti vaatasin üle, leidsin mõned väljaütlemised. Nimelt leiab Oudekki Loone, et rohkem NATO vägesid ei peaks Eestisse tulema, Eesti ei peaks 2%-lisi kaitsekulutusi suurendama enne, kui seda ei ole teinud teised, samuti peaksime me n-ö sundima Venemaa-vastaseid sanktsioone lõpetama. Kas ma olen kuidagi valesti aru saanud või on selle valitsuse ajal Eesti välispoliitilised suunad tõsiselt muutunud?

09:24 Enn Eesmaa
Ma arvan, et statistiliselt on sul kindlasti õigus neid kunagi välja öeldud seisukohti tsiteerida, kuid inimeste vaated muutuvad ja mina lähtun sellest, millised vastused on Oudekki Loone andnud viimasel ajal.

09:24 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Taavi Rõivas, palun!

09:24 Taavi Rõivas
Hea ettekandja! See, milline on Eesti nägu NATO-s ja milliseid seisukohti seal meie riigi nimel esitatakse, ei ole midagi vähemat kui küsimus Eesti julgeolekust. Ja seetõttu juhin ma tähelepanu sellele, et me ei aruta siin kellegi personaalküsimust, vaid me arutame seda, millised on Eesti seisukohad NATO Parlamentaarses Assamblees, nii kõikvõimalikes ametlikes formaatides kui ka kuluaarivestlustes. Parlamendi delegatsiooni juhi seisukohta käsitlevad teised riigid Eesti seisukohana. Ja kui see seisukoht on selline, et NATO sõdurid ei ole Eestis teretulnud, siis seda käsitletakse ka Eesti seisukohana. Minu küsimus selles valguses on, et kui me saadame end esindama inimese või inimesed, kes selliseid seisukohti edastavad, siis kas me tõesti saame rääkida sellest, et Eesti välispoliitiline kurss ei ole muutunud.

09:25 Enn Eesmaa
Kindlasti on sul, Taavi, suuresti õigus, kuid delegatsiooni seisukoht vormub koosolekutel. Delegatsiooni juht ei kehtesta selles komisjonis diktatuuri. Ma lugesin ette need nimed, kes selle delegatsiooni koosseisu kuuluvad. Nemad kolmekesi – ja kui tarvis, ka asendusliikmed – kinnitavad selle seisukoha. Oudekki Loone on korduvalt mulle kinnitanud, et ta esitab nendel kohtumistel oma kõnedes seda seisukohta, milleni meie delegatsioon oma koosolekutel on ühiselt jõudnud, mitte ei kavatse esitada soolot.

09:26 Esimees Henn Põlluaas
Marko Mihkelson, palun!

09:26 Marko Mihkelson
Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud komisjoni esimees! Ma olen loomulikult nõus, et meil on välisdelegatsioonide moodustamisel fraktsioonide omapoolsetel ettepanekutel väga suur roll, aga vastavalt välissuhtlemisseadusele on ka Riigikogu väliskomisjonil konkreetne roll Riigikogu välistegevuse koordineerimisel. See, mis meil praegu siin toimub, on täielikult pretsedenditu. Ma olen sinuga nõus – midagi sellist ei ole ei komisjonis ega siin suures saalis varem toimunud. Sa ennist mainisid, et põhjuseks, miks meil on tekkinud õigustatud kahtlusi, küsimusi ja ka vastavaid komisjoni hääletusi, on see, et kunagi varem pole olnud sellist koalitsiooni ja sellist opositsiooni. Ole hea, Enn, palun selgita meile natukene lähemalt, mida sa selle all mõtled.

09:27 Enn Eesmaa
Ma mõtlen täpselt seda, mis ma ütlesin. Need erakonnad, kes praegu on opositsioonis, on professionaalsed erakonnad, ka fraktsioonid, kes on aastaid olnud Eesti riigi tüüri juures, ja sellepärast on nende vastuväited, nende küsimused ja nende seisukohad professionaalsed. Koalitsioon koosneb erakondadest, kellest üks ei ole mitte kunagi olnud koalitsioonis ja ühe puhul on koalitsioonikarjäär olnud suhteliselt lühikene. Nii et see on vastus. Ma ei usu, et eelmistel kordadel oleks olnud väga suuri põhjusi kahtlustada fraktsioonide ettepanekuid, seepärast ei ole me tõepoolest kunagi nendel küsimustel ka väga pikalt peatunud ja ei ole mitte kunagi ka hääletanud. Kuid asi oleks hull siis, kui istungi juhataja seda soovi kõigi vahenditega maha suruks, takistaks, vähemalt pidurdaks. Siis oleks meil tõeline probleem. Praegu on olukord selline, et vaatamata Mihhail Lotmani küsimuses kõlanud seisukohale hääletasid ka Isamaa fraktsiooni esindajad väliskomisjonis nii nagu ülejäänud koalitsioon.

09:29 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Heidy Purga, palun!

09:29 Heidy Purga
Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Minu küsimus on vaadete muutumise kohta. Erkki Keldo, mu pinginaaber, nimetas hulga seisukohti, mida Oudekki Loone on esitanud ja mille kohta teie, hea ettekandja, ütlesite, et inimese vaated võivad muutuda. Minu küsimus on, et kuidas ja mis suunas on kandidaadi vaated muutunud.

09:29 Enn Eesmaa

Selles suunas, mida ta oma vastustes rõhutas nii väliskomisjoni ees kui ka mitmes intervjuus, mis ta pärast viimast koosolekut andis. See on see platvorm, millest mina lähtun. Me oleme aastate jooksul andnud üsna palju intervjuusid, kahtlemata on üks võimalus need kõik üles otsida ja neid tsiteerida. Mina lähtun sellest, mida inimene praegu, antud olukorras ütleb ja lubab teha, juhul kui ta saab selleks võimaluse.

09:30 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kristina Šmigun-Vähi, palun!

09:30 Kristina Šmigun-Vähi
Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Minu arvates on Oudekki Loone väga-väga tore inimene. Aga kui nüüd vaadata, mis siin koalitsioonis viimasel ajal on kogu aeg toimunud, siis kas teie ei muretse, et see on järjekordne niisugune väike luiskamine ja vale, ja kas te saate teda ikka täielikult usaldada?

09:30 Enn Eesmaa
Ma usun, et kõik lähtub sellest, millise inimese esitab fraktsioon. Antud juhul tegi fraktsiooni juhtkond sellise ettepaneku ja neil on selleks täielik õigus. Mis puudutab selle ettepaneku vastukaja nii komisjonis kui ka siin suures saalis, see on juba teine küsimus. Varsti me saame teada, milline on lõpptulemus. Mina lähtun sellest, et Oudekki Loone on rõhutanud, et ta jälgib Eesti välispoliitilist kurssi. Seda enam, et ta on eelmise koosseisu ajal töötanud NATO Parlamentaarses Assamblees delegatsiooni liikmena ja me vist keegi ei mäleta, et seal oleks olnud selliseid ekstsesse, mida tuleks lugeda problemaatiliseks. Ants Laaneots on minuga nõus.

09:31 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Mart Võrklaev, palun!

09:31 Mart Võrklaev
Aitäh! Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Hetk tagasi kolleeg Mihkelsoni küsimusele vastates te ütlesite, et selline seis komisjonis ja Riigikogus, kus ei suudeta konsensuslikult neid teemasid otsustada – mis on n-ö tavapäratu –, on põhjustatud sellest, et opositsioonis on täna professionaalid ja koalitsioonis mitte nii professionaalid ehk üks erakond, kes pole varem võimu juures olnud, ja teine erakond, kes on seal vähe olnud. Kas sellest võib välja lugeda, et meie riiki juhivad tõesti täna ebaprofessionaalid ja üks neist on tõesti peaministri erakond?

09:32 Enn Eesmaa
See on üks näide sellest, mismoodi saab väljaöeldut tõlgendada. Ma ei ole kunagi öelnud, et koalitsiooni moodustavad erakonnad, mis ei ole professionaalsed. Mina viitasin kogemusele, valitsuse ja riigivalitsemise kogemusele. Aga see, et riiki aastaid valitsenud erakondadel ja fraktsioonidel on need kogemused suuremad ja sellega seoses ka kõrgem professionaalide tase, on ju selge.

09:33 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Andres Sutt, palun!

09:33 Andres Sutt
Aitäh! Hea ettekandja! Olles kuulanud teie ülevaadet komisjoni istungist ja kolleegide küsimusi ning teades ka Oudekki Loone varasemaid väljaütlemisi, siis kas te olete ikka kindel, et see valik sobib Eesti rahvuslike huvidega kõige paremini?

09:33 Enn Eesmaa
Me oleme Riigikogu suures saalis, me arutame seda küsimust põhjalikult ja saame vabalt anda oma hääle või vastuhääle sellele ettepanekule ja Riigikogu otsusele. Sellest saab välja lugeda, mida see saal arvab.

09:34 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Toomas Kivimägi, palun!

09:34 Toomas Kivimägi
Aitäh, härra juhataja! Väga lugupeetud ettekandja! Te mainisite üsna veendunult, et tegelikult on Oudekki Loone oma seisukohti muutnud. Kas selleks piisab pelgalt avaldusest, et ta jälgib tänast välispoliitilist kurssi, või oleks see kordades usutavam, kui Oudekki Loone need varasemad väljaütlemised, millele Erkki Keldo viitas, avalikult ja ajakirjanduses ümber lükkaks?

09:34 Enn Eesmaa
See on loomulikult võimalik nii teoorias kui ka praktikas, kuid sa saad ju isegi aru, et seda ei saa kõnealusele inimesele öelda – veel vähem temalt nõuda – väliskomisjoni esimees. See on kahtlemata võimalik. Nii palju kui mina olen jälginud neid sõnavõtte ja intervjuusid, mida Oudekki Loone on viimasel ajal andnud, on need just selles suunas, millest ma enne rääkisin.

09:34 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Signe Kivi, palun!

09:35 Signe Kivi
Aitäh, koosoleku juhataja! Austatud komisjoni esimees Enn Eesmaa! On ilmselge, et teil on üpris keeruline seda otsuse eelnõu täna siin Riigikogu ees kaitsta. Ja minu küsimus on seotud sellega, et kuna te olete niivõrd pikaajaline Keskerakonna liige ja välispoliitiliste teemadega tõepoolest väga kursis, siis küllap te nägite seda situatsiooni ette. Aga kas teil ei oleks olnud võimalust seda, mis täna siin toimub, ennetada ja leida erakonnast kandidaat, kelle puhul me ei peaks neid küsimusi esitama? Praegusel kandidaadil on ilmselgelt täna siin ebamugav olla, aga mida teha, eks ta on need väljaütlemised ju tõesti ise kunagi teinud.

09:35 Enn Eesmaa
Osaliselt ja mitmetes variatsioonides olen ma sinu küsimusele kindlasti juba vastanud. Mis puudutab lõpptulemust, siis see on meie kõigi kätes, kui tuleb hääletus. Seda, kuidas inimene reaalselt uues olukorras käitub ja milliseid lausungeid annab, näitab aeg. Ja ma rõhutan, et väliskomisjon teeb ju aeg-ajalt ka järeldusi. Need inimesed käivad väliskomisjonis ka n-ö aru andmas, kuidas on tööd tehtud, millised on olnud probleemid, kuidas on neid lahendatud, millised on olnud sõnavõtud. Nii et see asi ei ole ju jäädavalt otsustatud kuni järgmiste valimisteni. Selle otsusega me muudame praegu seda väikest delegatsiooni kolme liikme võrra erinevatel põhjustel. Poliitikas ei ole ükski asi lõpuni jääv, samuti on ka välispoliitikas. Praegu hakkame hääletama ja anname oma vastuse sellele küsimusele nende muudatuste kohta, mis väliskomisjon ette paneb.

09:37 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Annely Akkermann, palun!

09:37 Annely Akkermann
Suur tänu, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! NATO Parlamentaarne Assamblee on Eesti julgeoleku jaoks kirjeldamatult tähtis, NATO üldse. Kuidas on olukord siiski jõudnud nii kaugele, et me arutame, et Eesti Vabariigi esindaja justkui tõmbub tagasi ja justkui jälgib edaspidi kindlat joont? Kas tõesti ei ole siin saalis ühtegi inimest, kes on kirglik NATO-le pühenduja, töötanud selleks pikka aega ja teab, mida ta teeb?

09:37 Enn Eesmaa
Ka see vastus on kõlanud õige mitmes variandis. Oudekki Loone on öelnud, mis ta on öelnud. Me kõik ju ei suuda jälgida kõigi Riigikogu liikmete kunagi antud intervjuusid ja lausungeid, seda enam, et nüüd on ju kõik ka hoopis teistel, elektroonilistel tasanditel. Meie lähtume sellest, mida ta viimasel ajal, ka väliskomisjonis öelnud on. Kordan: sellist pretsedenti ei ole kunagi olnud, et delegatsiooni liige on kutsutud väliskomisjoni, et ta saaks oma seisukohti avaldada ja küsimustele vastata. See ei tähenda, et

see, mida me oleme nüüd teinud, oleks äärmiselt ... Kuidas öelda? Tavatu on see kindlasti, jah, kuid mitte sisuliselt. Kui tekivad küsimused, siis tuleb neid esitada, kui tekivad seisukohad, siis tuleb neid avaldada. Väliskomisjoni istungi juhatajana olen nii mina kui on ka Marko Mihkelson alati jälginud, et need seisukohad ja küsimused saaks väljendatud. Selline on praegune seisukoht. Nagu ma mainisin, oli kaks hääletust ja hääletustulemused olid sellised.

09:39 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Priit Sibul, palun!

09:39 Priit Sibul
Aitäh, austatud spiiker! Hea komisjoni esimees! Ma arvan, et kolleegide küsimused ja arutelud Oudekki Loone seisukohtade üle on väga põhjendatud, aga ma mäletan, kui kaitseminister oli Urmas Reinsalu ja ta tegi avalduse, et Eestis peaks olema NATO väed. Siis oli peaminister Ansipi nõunik Ants Laaneots, kes ütles, et selliste mõtetega ei tohi mängida ja vene karu ei tohi hirmutada. Kas te teate, kas Ants Laaneots on oma seisukohti muutnud? Ta esindab meid täna NATO Parlamentaarses Assamblees ja nüüd ma saan aru, et kellelgi on hirm, et neid seisukohti tekib sinna juurde.

09:39 Enn Eesmaa
Ants Laaneots andis oma vastuse. Ma usun, et ka väga kõrged militaarprofessionaalid, kelle hulka Ants Laaneots kahtlemata kuulub, teinekord täpsustavad oma seisukohti ja arvamusi. Nii et selleski ei tule näha midagi erakordset, rääkimata siis sellisest inimesest, kes on tsiviilisikuna asunud – ja mitte esimest korda – NATO Parlamentaarse Assamblee delegatsioonis neid asju ajama.

09:40 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Signe Riisalo, palun!

09:40 Signe Riisalo
Aitäh, hea juhataja! Ettekandja! Ma mõtlen, et inimese väärtused ja hoiakud kujunevad pika aja jooksul õpitu-kogetu pinnalt. Te väidate täna Oudekki Loone varasemate avalike väljaütlemiste taustal, et komisjonis ta kinnitas, et ta püsib nüüd tema jaoks uuel kursil, Eesti jaoks püsival välispoliitilisel kursil. See ei ole usutav. Inimene lihtsalt ei muutu, inimene ei tööta niimoodi. Küsimus on mul tegelikult selle kohta, kas Keskerakonna fraktsioon, esitades Oudekki Loonet, oleks võinud paluda või seada ka tingimuseks, et ta avalikult oma varasemaid väljaütlemisi kas ümber lükkab, ümber sõnastab või avab natukene, kes on tema ise ja millised on tema väärtused ja hoiakud ka välispoliitilistes küsimustes. Kas te tegite seda? Mis juhtus?

09:41 Enn Eesmaa
Mõnevõrra vanema inimesena ma kinnitan teile, et elu jooksul muudab inimene paljudes asjades oma seisukohti, ennekõike mis puudutab ellusuhtumist ja paljusid teisi momente. Nii et selles mõttes me kõik areneme, muutume targemaks – kahtlemata mitte kõik, aga põhiloomus on selline. Mis puudutab Oudekki Loone kandidatuuri, siis fraktsioon teab seda juba ammu, et Oudekki on inimene, kes huvitub välispoliitikast, kellel on alati oma seisukohad. Ja kui ta meile kinnitab, et need seisukohad ühtivad Eesti riigi välispoliitikaga, siis oleks vist isegi natukene imelik, kui fraktsioon teda ei usuks, ei usaldaks ega annaks võimalust. Ma rõhutan just seda viimast: anda võimalus seda tööd edasi teha, nüüd uuel tasandil. Kuid, nagu ta ise ütleb ja mina kordan, delegatsiooni otsused sünnivad praktiliselt konsensusega. Need seisukohad räägitakse läbi. Ma nimetasin neid delegatsiooni liikmeid, kellega Oudekki Loone hakkab neid küsimusi arutama ja ühistele seisukohtadele jõudma. Minu fantaasia tõrgub arvamast, et kui mõni seisukoht on selline, mis on tugevasti Eesti välispoliitilise ja ka kaitsealase positsiooni vastu, siis näiteks Ants Laaneots ei paneks seda tähele ega ütleks välja oma argumenteeritud arvamust, täpselt samuti ka Isamaa delegatsiooni liige.

09:44 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Ants Laaneots, palun!

09:44 Ants Laaneots
Aitäh! Ma olen ülimalt imestunud Isamaa esindaja sihukesest valetamisest siin kõigi ees. Tuletan teile meelde, et esimest korda olin mina peastaabi ülemana NATO-s 1992. aasta suvel ja 1992. aastal võeti Eestis vastu ka poliitiline otsus, millega mina tol ajal ka vahetult seotud olin, saada NATO liikmeks. 2006. aastal määrati mind Kaitseväe juhatajaks, ja ma ülima ebameeldivusega leidsin, et tegelikult puudus Kaitseväes igasugune operatiivdokumentatsioon, süsteem kui selline Kaitseväes puudus. Tuli uuesti alustada n-ö seda struktuuri ja süsteemi, eelkõige juhtimissüsteemi ülesehitamist. Samal ajal ka ...

09:44 Esimees Henn Põlluaas
Palun küsimus!

09:45 Ants Laaneots
... partneritele NATO-s, kes vaatasid meile ülevalt alla – eelkõige USA ja Suurbritannia, Saksamaast ma ei räägi –, tõestada ära, et tegelikult on meie Kaitsevägi *per capita* võrdväärne nendega kui mitte parem, see oli Afganistani osalus tegelikult.

09:45 Esimees Henn Põlluaas
Palun küsimust!

09:45 Ants Laaneots
Ja nüüd tullakse siis siin rääkima midagi, mille tegelikult 2013. aastal ... (Sumin saalis.) Sõjaaja koosseisud, mis olid määratud 42 000-meheliseks, keerati 25 000 peale ...

09:45 Esimees Henn Põlluaas
Lugupeetud Riigikogu liige, te olete juba enam kui pool minutit oma aega ületanud. Palun küsimust!

09:45 Ants Laaneots
Ja hakkas kõik otsast pihta, kuna ringkonnad kaotati ära. Ma pean ennast õigustama ilmselt. Nii et ma ei saa Isamaast üldse aru. (Naer saalis.) Kas nad toetavad nüüd Oudekki Loonet või kritiseerivad Reformierakonda?

09:45 Enn Eesmaa
Kuna küsimust ei olnud, siis ma kasutan juhust ja ei vasta. Kuid mul on natukene hea meel, et meil on nüüd kahe inimese personaalküsimus saalis.

09:46 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Riigikogu juhatajal on võimalus ka mikrofon sulgeda, kui Riigikogu liikmed rikuvad meie kõikide poolt vastu võetud reegleid. Palun ajapiirangutest kinni pidada! Aga järgmisena Heiki Kranich, palun!

09:46 Heiki Kranich
Aitäh! Te ütlesite siin enne Riigikogu põhjendatult murelikele küsimustele vastates, et eks seda näitab aeg. Mina olen selles mõttes ettevaatlik, et ma ei tahaks, et aeg näitaks meile mingeid murelikke tulemusi. Kas teie olete selle eelnõu suhtes ja nimetamiste suhtes täielikult muretu?

09:46 Enn Eesmaa
Tänapäeva maailmas on vist võimalik täielikult muretu olla väga vähestes küsimustes, tõenäoliselt poliitika ja välispoliitika ei kuulu nende hulka. Öeldes, et seda näitab aeg, mõtlesin ma täpsemalt seda, kas Oudekki Loone käitumine, otsused, sõnavõtud NATO Parlamentaarse Assamblee delegatsiooni juhina on kooskõlas nende lubadustega, mida ta on viimasel ajal esitanud. Juhul, kui nad ei ühti, siis – kordan seda, mis ma ütlesin – meil on kolmeliikmeline delegatsioon, pluss veel asendusliikmed. Arvestades neid inimesi, ma olen täiesti kindel, et väga erinev esinemisstiil või lausungite laad ei leia väärilist tähelepanu ja siis korrigeeritakse juba meie delegatsiooni seisukohta. Ei ole tegemist diktatuuri kehtestamisega, see on ju absoluutselt välistatud. Seda ma mõtlesin sellega, et aeg näitab.

09:48 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kalle Grünthal, palun!

09:48 Kalle Grünthal
Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Austatud ettekandja! Täna on väga palju kriitikat olnud Oudekki Loone kohta seoses tema kunagiste väljaütlemistega. Aga te olete väga kenasti öelnud, et aja möödudes inimeste väärtused ja arusaamad ka muutuvad. Ma ei tea nüüd ausalt öelda, kui palju siin on poliitiliste vaadete ja põhimõtete muutusi olnud, aga teie kui vanem olija oskate äkki öelda, kui palju siin saalis on olnud neid inimesi, kes on kandnud taskus Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei piletit ja on vandunud olla truu sellele parteile, kuid vaatamata sellele on nad rahva hulgas lugupeetud inimesed ja Eesti esindajad.

09:49 Enn Eesmaa
Kahtlemata on see arv läbi aastate olnud üsna suur. See väheneb pidevalt, kuna peale tulevad uued põlvkonnad. Ka Eesti tippjuhtide hulgas on olnud neid, kes on kunagi kuulunud komparteisse, kuid Eesti riiki on juhitud alati õiges suunas, mis tõestab ainult seda, et inimeste vaated täiesti vabas ühiskonnas on sageli teistsugused kui ühiskonnas, mis ei ole vaba.

09:49 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Jaak Juske, palun!

09:49 Jaak Juske
Austet istungi juhataja! Hea ettekandja! Te olete korduvalt rõhutanud, et Oudekki Loone on lubanud järgida Eesti välispoliitilist kurssi. Oletame, et me täna valime ta selle olulise delegatsiooni juhiks. Kui nüüd proua Loone peaks aga tegema mõne avalduse, mis läheb vastuollu Eesti välispoliitilise kursiga, kas te olete valmis siit auväärt Riigikogu puldist kinnitama, et te sel juhul teete Riigikogule ettepaneku kutsuda Oudekki Loone delegatsiooni juhi kohalt tagasi?

09:50 Enn Eesmaa
See peab olema küll väga drastiline lausung, aga ükski lausung ei jää tänapäeva maailmas tähelepanuta – kõigepealt delegatsiooni liikmed, siis erakondade, fraktsioonide esindajad ja kaugeltki mitte viimses rollis ei ole tänapäeval Eesti meedia. Seda kõike jälgitakse. Kuid ma usun ja loodan, et Oudekki Loone käitub vastavalt nendele lausungitele ja seisukohtadele, mida ta on lähiajal öelnud ja täna kinnitanud. Juhul kui ei, siis võimalusi kritiseerida, oma arvamust välja öelda, kuni reljeefsete ettepanekuteni, on ennekõike fraktsioonil ja kaugeltki mitte viimses järjekorras ka delegatsioonide ja välisdelegatsioonide tööd koordineerival väliskomisjonil, mis, nagu ma olen öelnud, koosneb kõigi erakondade esindajatest pluss Raimond Kaljulaid.

09:51 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh, lugupeetud ettekandja! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Sõna võivad võtta üksnes fraktsioonide esindajad ja sõnavõtu pikkus on 5 + 3 minutit. Esimesena palun siia Valdo Randpere Reformierakonna nimel. Palun! Kolm minutit lisaaega.

09:51 Valdo Randpere
Lugupeetud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Iseenesest on mõnes mõttes täitsa arusaamatu, et mitte öelda piinlik, kuidas me oleme sellisesse olukorda sattunud. Me oleme sattunud olukorda, kus me peame avalikult kritiseerima ühte kolleegi, mis ei ole kunagi hea toon ja mida me hea meelega väldiks. Me oleme sattunud olukorda, mida võiks tegelikult kirjeldada kui seda, et ma ei tea, kas me ei hooli, me oleme ükskõiksed või me ei saa enam aru, mis vahe on sobilikkusel ja sobimatusel.
Ükskõiksust näitavad minu meelest praegusel hetkel välja fraktsioonid, kes esitavad järjest – see ei ole esimene kord, järgmine nädal tuleb järgmine inimene siin ühe delegatsiooni liikmeks nimetamisel teemaks – inimesi, kes tegelikult nendele kohtadele ei sobi, kuna nad ei jaga neid seisukohti, mida nad peaks jagama, kui nad esindavad Eestit nendes delegatsioonides. Praegusel hetkel käib siis ju jutt konkreetselt Oudekki Loonest.

Ma ütlen, et mul on isegi natukene piinlik ja raske, sest mul ei ole mitte midagi selle vastu, et Oudekkil on selline maailmavaade, nagu tal on. Eesti on demokraatlik riik, Oudekki tahab omada seda maailmavaadet, see on okei. Mulle meeldib temaga isegi vaielda sel teemal. Aga mulle ei meeldi mõte, et sellise maailmavaatega inimene esindab Eestit NATO Parlamentaarse Assamblee delegatsiooni juhina. Miks? Mulle iseenesest meeldivad ja ei meeldi paljud asjad elus. Mulle meeldib tavaliselt peast rääkida, aga selleks, et olla täpne, ma võtsin kaasa mõned tsitaadid, et jumala pärast mitte kellelegi liiga teha. Ma katsun nüüd asjale süstemaatiliselt läheneda ja räägin asjadest, mis Oudekkile ei meeldi, mis ei meeldi neile inimestele, kes varsti Oudekki poolt hääletavad, ja mis Oudekkile meeldib. Hakkame peale sellest, mis Oudekkile ei meeldi. Oudekkile ei meeldi, et NATO vägede suurust Eestis suurendataks, Oudekkile ei meeldi, et kaitsekulutusi tõstetaks 2%-st kõrgemale. Oudekkile ei meeldi, et Eesti ei toeta Euroopa Liidus Venemaa-sanktsioonide lõpetamist. Need on need asjad, mis talle ei meeldi. Oudekkile ei meeldi, kui Venemaad nimetatakse Ida-Ukraina konfliktis agressoriks. Me saime seda väga hästi kogeda viimasel väliskomisjoni istungil, kus Oudekki sai sellesisulise otsese küsimuse Marko Mihkelsoni käest ja ei tulnud üle huulte, et Venemaa on selles konfliktis agressor. Käis mingi *svammel*, ütleme – see ei ole eestikeelne –, käis mingi segane jutt teemal, kuidas Ukrainas on kodusõda, Venemaa ei ole agressor, sest sõda ei käi ju Venemaa territooriumil ja mida iganes veel. Oudekkile ei meeldi, et Ukraina ei ole valmis Venemaa tingimustel rahu sõlmima. Tema arvates peaks Ukraina föderaliseeruma ja deklareerima, et ta loobub pürgimast NATO liikmeks, siis võiks tulla rahu.
Aga kui me vaatame siis ka, mida on arvanud need inimesed Oudekki ütlemistest ja tegemistest, kes tema poolt varsti hääletama hakkavad, või siis neile lähedal seisvad inimesed, siis mitte väga ammu ütles peapiiskop Viilma järgmist: "Loone toetuskiri on Eesti ajaloo ja rahva suhtes reeturlik." Peapiiskop Viilma arvamusel õngitseb keskerakondlane, Riigikogu liige Oudekki Loone Eestit ja eestlasi natsidena maha müües endale valimisteks sovetiaega tagaigatsevate muulaste hääli. Seda ütles ta selle peale, kui Oudekki saatis toetuskirja Kreeka väga vasakpoolsele valitsusele, kes keeldus alla kirjutamast kommunismi kuritegusid hukka mõistvale deklaratsioonile. See oli Oudekki arvates kiiduväärt tegu. Urmas Reinsalu. Kui rääkida nüüd, et Oudekkil on viimasel ajal vaated muutunud, siis paar kuud tagasi ütles Urmas Reinsalu järgmist: "Tallinna taasokupeerimine ei toonud Eestile vabadust, vaid pool sajandit väldanud nõukogude okupatsiooni. Tallinna taasokupeerimise tähistamine saluudiga pidupäevana ei ole aktsepteeritav." Riigikogu asendusliikme, keskerakondlase Oudekki Loone sõnul aga ei tasu pidustustest välispoliitilist joont otsida. "See on suurejooneline II maailmasõja võidu tähistamine ja ma arvan, et puhtalt sisepoliitiline samm," ütles Oudekki. Halleluuja!
Mis siis komisjonis veel juhtus? Naljakas oli vaadata. EKRE esitas teravaid küsimusi, ei saanud neile teraseid vastuseid, konstateeris lõpuks, et küsimärgid jäid üles, aga toetame ikka. Isamaa on küll igavene, aga kahjuks Mihhail Lotmani kohalviibimine väliskomisjonis ei olnud igavene. Ja nii kui Mihhail oli välja läinud koos oma kriitilise seisukohaga, tuli vähem kriitiline Heiki Hepner ja toetas Oudekki Loone nimetamist NATO Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni juhiks. Keskerakond loomulikult toetab. Erakond, kellel on Ühtse Venemaaga leping ja kes ei suuda sellestki lahti öelda, nende valulävi läheb ikka nii palju madalamalt, et mingi NATO delegatsioon ei ole üldse probleem.
Aga vaatame siis ka, mis Oudekkile meeldib. Oudekki on sage külaline, et mitte öelda *stammkunde* Sputniku juures. Seejuures õigustab ta seda sellega: "Ma tõesti ei ole uurinud, kes täpselt Sputnikut rahastab ja mida nad iga päev ütlevad." Ma arvan, et Oudekki on kui mitte maailmas, siis siin saalis küll ainuke inimene, kes ei tea, kuidas Sputnikut rahastatakse. Nagu juba nimetatud, Oudekkile meeldib saata Kreekale toetuskirju, kui Kreeka keeldub kommunismikuritegusid hukka mõistmast. Oudekkile meeldib käia ka igal aastal pronkssõduri juures oma valijatega kohtumas, lillede ja lauluga tähistamas midagi, mida tema nimetab nii, et teine maailmasõda lõppes liitlaste võiduga ja punkt. Minu jaoks ei ole see punkt. Minu jaoks lõppes teine maailmasõda liitlaste võidu ja Eesti taasokupeerimisega. Ja see on see suur vahe, sealt hakkab see veelahe peale, kuidas me vaatame NATO-le, kuidas me vaatame Venemaale, kuidas me suhtume sellesse. Kui keegi inimene läheb mingisse organisatsiooni, siis ta silmad peavad põlema, ta peab tahtma seda tööd teha, mitte et tal on lapsehoidjad, kes äkki muudavad ta seisukohti, mitte et ta lubab midagi teha. Kui mina lähen ja ostan valge padjapüüri ja lõikan sellesse augud, ma ei muutu sellega Ku Klux Klani liidriks Eestis. Sellest ei piisa, mu eelmised seisukohad ei toeta seda. Minust ei saaks mitte kunagi mingi Varro Vooglaiu sihtasutuse juhti, sest mu seisukohad ei toeta seda, ma ei suuda seda esindada. Minu meelest oleks ausalt öelda õigem, Oudekki, kui sa võtaks oma kandidatuuri ise maha ja ütleks, et sa loobud – pärast seda, kui kolleegid on su silmad avanud. Aitäh!

10:00 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kuna ettekandja mainis Mihhail Lotmanit, siis on Mihhail Lotmanil vastavalt tema soovile õigus kaheminutilisele repliigile. Palun!

10:00 Mihhail Lotman
Aitäh! Kuna ma Oudekki Loone kõrval olen muutunud peaaegu et sama oluliseks kangelaseks selles arutelus, siis ma tahan õiendada paar asja. Esiteks see, et mina ei osalenud hääletusel komisjonis, oli seotud sellega, et komisjoni istungi aeg lükkus pool tundi edasi ja mul oli raadios esinemine kokku lepitud. Ma ei saanud sinna hiljaks jääda, kuna tegemist oli otse-eetriga. Nii et siin mingit vandenõu ei ole.
Mis puudutab aga komisjonis arutletut, siis esiteks ma tahan tunnustada Enn Eesmaad, kes väga korrektselt juhib seda rasket komisjoni, ja teiseks ma tahan ka öelda paar sõna Oudekki Loone kaitseks. Ei ole nii, et kui ta sattus selle delegatsiooni etteotsa, delegatsiooni juhi kandidaadiks, siis ta vaated üleöö muutusid. Ta ei ole selline tuulelipp ja ka komisjonis ei öelnud ta kordagi, et ta vaated NATO suhtes on muutunud. Ta ütles midagi muud, ta ütles, et lubab seal esindada Eesti valitsuse seisukohti, aga mitte enda seisukohti, mis on muutunud. Ma ei tea, kas tal on mugav seal olla, äkki me päästaks ta sellest halvast olukorrast.

10:01 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Järgmisena paluks siia kõnepulti Oudekki Loone Keskerakonna nimel. Palun!

10:02 Oudekki Loone
Head kolleegid! Kõigepealt aitäh kõigile, kes mind toetavad ja kes on tegelikult ilmselgelt näinud, kuidas ma kaks aastat selles NATO Parlamentaarse Assamblee delegatsioonis olen töötanud. Mul on hea meel, et mitte keegi ei ole selle kohta kunagi ühtegi etteheidet teinud, pigem isegi vastupidi.
Mida NATO Parlamentaarne Assamblee teeb? Seal teevad NATO liikmed ja vaatlejad kaitse- ja julgeolekuküsimustes koostööd, jälgivad, et räägiksime ka parlamentaarsel tasemel kaitse- ja julgeolekupoliitikas ühte keelt, et me teaksime, mida erinevates kohtades mõeldakse. Seal kaitstakse Eesti välispoliitilisi huve, esindatakse Eesti julgeolekupoliitilisi seisukohti, koostatakse raporteid, resolutsioone päevakajaliste julgeoleku- ja kaitseteemaliste probleemide kohta. On assambleed, üritused, komisjonid, ülevaated – kõigis neis ma olen osalenud. Võib-olla kõige tugevamalt osalesin majandusdimensiooni küsimuste arutelus ja Madeleine Mooni loodud hariduskomitees, kus arutati, kuidas me võiksime rääkida, mis on parlamendisaadiku roll NATO tegevuste ulatuse ja NATO toimimise tutvustamisel oma elektoraadile. See on ka üks valdkond, kus ma arvan, et ma ka edaspidi jätkan.
Kui küsida üldiselt, kuhu NATO võiks minna, ka tulevikus, siis kindlasti on NATO-l väga oluline roll liikmesriikide omavahelise koostöö tugevdamises, üksteise tehnoloogiatest õppimises, info jagamises. Kui kriitiliselt vaadata, siis ma arvan, et need suundumused, mida nii mõnedki liikmed on väljendanud, et NATO-t peaks kuidagi laiendama, et NATO vihmavari peaks kuidagi globaalne olema, siis selle suhtes ma olen kindlasti kriitiline, ma arvan, et see ei ole ka Eesti huvides. NATO on loodud Euroopa kaitseks ja peaks eelkõige püsima Euroopa dimensioonis ja see on ka see, mis on eelkõige Eesti huvides. Meil on siin väga palju küsimusi, mida tuleb lahendada.
Kui tulla Eesti välispoliitika juurde, siis võib-olla tuletaks kõigile meelde, et Eesti välispoliitika ei ole kuskilt antud. Seda ei kirjutata meile ette, isegi eelmised Reformierakonna valitsused ei ole saanud seda meile ette kirjutada. Eesti välispoliitika kujundatakse meie kõigi poolt, ka meie kõigi poolt siin saalis. Selleks, et kujundada poliitikat, peame omavahel rääkima.
Kui see saal kunagi kujundati, siis see kujundati parlamendisaaliks. Kui te tähele panete, siis selle saali sisekujunduses on väga palju kolmnurki. Need kolmnurgad sümboliseerivad seda, et igal probleemil on rohkem kui kaks nurka. On vähemalt kolm. See saal on koht, kus iga probleemi kõik nurgad läbi arutatakse. See kehtib ka välispoliitika kohta. Ka välispoliitikas tuleb olukorrad läbi arutada, meie positsioonid läbi arutada, läbi vaielda, vaadelda kõiki erinevaid nurki ja siis kujundada ühtne seisukoht, mis kaitseb Eesti huvisid. Kui me oleme riigisiseselt need küsimused läbi vaielnud, leidnud selle kolmnurga, mis meid ühendab ja mis on Eesti kui terviku huvides, siis me läheme koos välja ja kaitseme seda. See on ka meie delegatsioonide mõte olnud. Me töötame koos, me vaidleme nurgad selgeks, meil

on tihti erinevates küsimustes erinevaid arvamusi, muuhulgas mitte ainult välis- ja kaitsepoliitikas. Kui me vaatame näiteks suhtumist Euroopa rahapoliitikasse, näeme me ka siin, et meil on palju eri seisukohti. Me vaidleme need selgeks ja siis me läheme Eestist välja …

10:07 Esimees Henn Põlluaas
Kas on lisaajasoovi? Kolm minutit, palun!

10:07 Oudekki Loone
… ja kaitseme neid, aga see ei tähenda, et me riigi sees ei vaidleks, see ei tähenda, et meil ei võiks olla erinevaid seisukohti. Peakski olema, sest kui me kõik riigi sees oleksime ka igas asjas ühel arvamusel, siis see oleks üks teine riik. Sellises riigis ma küll ei tahaks elada. Ma arvan, et me kõik saame aru, et demokraatlikus ühiskonnas, kui sa vaidled, esitad, kuulad ja kui lõpuks konsensust ei tule, siis me mõnikord hääletame. Siis see seisukoht on kujunenud ja kui me läheme välja, siis me esindame seda. Ma olen seda seni oluliseks pidanud, seni NATO Parlamentaarse Assamblee delegatsioonis on töö ka nii käinud. Ma ei näe mingit põhjust selle muutmiseks. Ma usun, et see delegatsiooni koosseis, mis meil täna kinnitatud saab, on üks väga-väga hea delegatsiooni koosseis ja me esindame Eesti huvisid suurepäraselt. Aitäh teile!

10:08 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole. Kuna eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitatud ja juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 85 lõpphääletus, siis lähemegi selle juurde. Palun võtta seisukoht ja hääletada! (Lärm saalis.) Jah, õige, aitäh! Teeme saalikutsungi!
Ma loodan, et kõik, kes soovivad hääletada, on nüüd saali jõudnud ja teil kõigil on võimalus avaldada käesolevale eelnõule toetust või mittetoetust.
Panen eelnõu 85 lõpphääletusele. Palun kujundada seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Aitäh! Eelnõu poolt hääletas 50 Riigikogu liiget, vastu 33, erapooletuid ei olnud. Eelnõu 85 on otsusena vastu võetud. Istung on lõppenud. Aitäh!

Istungi lõpp kell 11.12.